

Birgitta Åkerson

046-3595000

birgitta.akerson@lund.se

Vård- och omsorgsnämnden

Förslag avgiftsförändringar inom äldre- och handikappomsorg

Sammanfattning

Kommunfullmäktiges beslut om den ekonomiska ramen för åren 2020-2022 medför att vård- och omsorgsnämndens ram är minskad med 77,7 mnkr till 2020. Som ett led i internbudgetarbetet föreslås avgiftsförändringar inom äldre- och handikappomsorg.

Beslutsunderlag

Vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse den 11 november 2019 dnr 0443.

Bilaga Förslag- Avgifter jämte tillämpningsregler inom äldre- och handikappomsorg 2019-11-11.

Barnets bästa

Ärendet berör inte barn då kostavgiften avser särskilt boende enligt SoL. Avseende avgifter för hjälpmedel är barn inte berörda, då Region Skåne ansvarar för hjälpmedel för barn upp till 20 år.

Konsekvenser personer med funktionsnedsättning

Avgiftshöjningar påverkar enskilda personers ekonomi. Höjning av kostavgiften avser särskilt boende enligt SoL, korttidsvård (växelvård) och dagverksamhet. Abonnemangsavgift hjälpmedel avser inte särskilt boende enligt SoL/LSS och inte brukare i ordinärt boende med LSS-insatser. Hämtningsavgift hjälpmedel avser inte brukare i särskilt boende enligt SoL/LSS och inte brukare i ordinärt boende med LSS-insatser.

Ärendet

Kommunfullmäktiges beslut om den ekonomiska ramen för åren 2020-2022 medför att vård- och omsorgsnämndens ram är minskad med 77,7 mnkr till 2020. Som ett led i internbudgetarbetet föreslås avgiftsförändringar inom äldre- och handikappomsorg.

I underlaget finns vissa jämförelser av avgifter mellan olika kommuner som har hämtats från Helsingborgs stads

2019-11-11

Diarienummer

VOO 2019/0443

avgiftsutredning, 2019-05-28. Inom de områden där förvaltningen själv tagit fram jämförelser har utgångspunkten främst varit avgiftsuttag i kommuner i Skåne.

Fastställande av avgifter äldre- och handikappomsorg i Lund

Det är kommunfullmäktige som, utifrån vård- och omsorgsnämndens förslag, fastställer avgifter för äldre- och handikappomsorg i Lunds kommun. Kommunfullmäktige fastställde 2018-10-11 § 164 "Avgifter jämte tillämpningsregler inom äldre- och handikappomsorg" att gälla from 2019-02-01.

Vård- och omsorgsnämnden fastställer årligen justeringar av avgifterna utifrån bla prisbasbeloppet. Vård- och omsorgsnämnden fastställde 2018-12-12 § 118 "Årlig justering av förbehållsbelopp och avgifter" att gälla from 2019-02-01.

Möjligheten för kommunerna att ta ut avgifter är begränsad. Enligt lagstiftningen är maxtaxan 2089 kr/mån för hemtjänstinsatser (2019). Dessutom finns lagstiftning om förbehållsbelopp som är det minimibelopp brukaren ska ha kvar innan kommunen kan ta ut en avgift för hemtjänst.

Nationell bild avgiftssystem inom äldreomsorgen 2014

Socialstyrelsen genomförde en kartläggning och analys av kommunernas avgiftssystem inom äldreomsorgen 2014.

Kartläggningen visade på att det fanns stora variationer i utformningen av kommunernas avgiftssystem. Det medför skillnader i hur mycket de äldre får betala för den kommunala vården och omsorgen. Variationerna i hur mycket de äldre fick betala berodde framförallt på skillnader i:

- avgifterna för mat
- hyra för särskilt boende
- kommunernas system för jämkning av avgifter
- vilka insatser kommunerna tillhandahåller avgiftsfritt
- vilka insatser som kommunerna låter ingå i högkostnadsskyddet.¹

Avgiftsintäkter särskilt boende äldreomsorg, kr/inv 65²

Med avgiftsintäkter avses nedan taxor och avgifter för exempelvis service och omvårdnad i särskilda boendeformer. Avgiftsintäkterna avser inte intäkter för boendeavgiften/hyran eller för måltider.³

¹ Socialstyrelsens avgiftsutredning 2014 s.36

² Uttag Kolada 2019-09-03, kommuner i Skåne >20000 invånare

³ Källa SCB:s Räkenskapssammandrag och befolkningsstatistik.

2019-11-11

Diarienummer

VOO 2019/0443

	2018
Kristianstad	2 957
Hässleholm	2 500
Ängelholm	2 453
Helsingborg	1 915
Malmö	1 853
Svedala	1 815
Lund	1 383
Lomma	1 286
Kävlinge	875
Eslöv	794
Trelleborg	743
Höganäs	651
Landskrona	650
Ystad	503
Vellinge	498
Staffanstorps	447

Lunds kommun tar 53 % mindre avgiftsintäkter särskilt boende äldreomsorg, kr/inv 65+ än Kristianstads kommun som tar ut mest av de kommuner som ingår i jämförelsen.

Avgiftsintäkter ordinärt boende äldreomsorg, kr/inv 65⁴

Med avgiftsintäkter avses nedan taxor och avgifter för ex hemtjänst.⁵

	2018
Ängelholm	2 191
Hässleholm	2 133
Svedala	1 540
Lomma	1 488
Trelleborg	1 411
Staffanstorps	1 405
Malmö	1 391
Eslöv	1 379
Kristianstad	1 367
Lund	1 352
Kävlinge	1 331
Höganäs	1 288
Ystad	1 067
Vellinge	945

⁴ Uttag Kolada 2019-09-03, kommuner i Skåne >20000 invånare

⁵ Källa SCB:s Räkenskapssammandrag och befolkningsstatistik.

2019-11-11

Diarienummer

VOO 2019/0443

Landskrona	928
Helsingborg	911

Lunds kommun tar 38 % mindre avgiftsintäkter ordinärt boende äldreomsorg, kr/inv 65+ än Ängelholms kommun som tar ut mest av de kommuner som ingår i jämförelsen.

AVGIFTER FÖR KOST I SÄRSKILT BOENDE FÖR ÄLDRE, VID KORTTIDSVÅRD ELLER DAGVERKSAMHET

➤ Avgift för kost i särskilt boende

Kost i särskilt boende enligt SoL 2 095 kr/mån. (Medflyttande personer vid parboendebeslut betalar 4 243 kr/mån.)

Måltidskostnader i ett urval av kommuner, 2019	Måltidsavgift
Hässleholm	3 810
Kristianstad	3 527
Svalöv	3 471
Göteborg	3 408
Malmö	3 375
Lomma	3 300
Kävlinge	3 210
Eslöv	3 103
Osby	3 046
Burlöv	3 024
Ängelholm	3 015
Bjuv	3 000
Helsingborg	2 910
Staffanstorps	2 850
Stockholm	2 840
Lund	2 095
Uppsala	2 095

Källa: Kommunernas respektive hemsidor för avgifter inom äldreomsorgen

Källa: Helsingborgs avgiftsutredning, 2019-05-28 s.14.

Lunds kommuns avgift för kost i särskilt boende är förhållandevis mycket låg, 45% lägre än Hässleholms kommuns avgift som är högst i jämförelsen. (Helsingborgs stad höjer till 3500 kr/månad 2020.⁶)

⁶ Helsingborgs stad Förslag ändrade taxor 2019-05-28 s.14 KF 17/9 §123 2019

2019-11-11

Diarienummer

VOO 2019/0443

Förvaltningen vill lyfta fram att idag tar Lunds kommun alltid ut kostavgiften av brukaren oavsett brukarens inkomst. Till skillnad från hemtjänstavgiften som inte tas ut av de brukare som har lägst inkomst (avgiftsutrymmet styrs av förbehållsbeloppet).

Vissa kommuner i landet jämkar (anpassar) dock kostavgiften utifrån brukarens inkomst.

Förvaltningen vill lyfta fram att Lund har låg kostavgift men höga hyror i särskilt boende. Tax varierar Helsingborgs stads hyror för vårdboende från 2000kr/mån -6900 kr/månad.⁷ Lunds kommun har dock infört möjlighet till ett kommunalt bostadsbidrag för de i särskilt boende för äldre utifrån inkomst.

Förvaltningen föreslår en höjning av kostavgiften för särskilt boende enligt SoL från 2095 kr/mån (2019) till 2800 kr/månad (2020).

Konsekvens: Kostavgiften styr även måltidsdelen av avgiften för korttidsvård (växelvård) och dagverksamhet.

Kostavgiften tas idag ut av alla brukare i särskilt boende, oavsett inkomst. Kostavgiften ingår inte i maxtaxan och hänsyn tas därmed inte till brukarens avgiftsutrymme utifrån förbehållsbeloppet.

Vid en avgiftshöjning bör det vägas in att Lunds kommun valt att lägga in kostavgiften som en del i förbehållsbeloppet **avseende särskilt boende enligt SoL**. Om kostavgiften i särskilt boende höjs, höjs även förbehållsbeloppet **i särskilt boende enligt SoL**. Det innebär att vissa brukare i särskilt boende kommer få nedsatt hemtjänstavgift till följd av att de får betala en högre kostavgift. Då förbehållsbeloppet för särskilt boende enligt SoL höjs kommer även innebära att vård- och omsorgsnämndens utgift för kommunalt bostadsbidrag till brukare i särskilt boende för äldre kommer att öka, då utbetalningen av bidraget är kopplat till förbehållsbeloppet för särskilt boende enligt SoL. För dessa brukare får förvaltningen därmed inte in några ökade intäkter.

För att skydda brukare med lägst inkomster föreslår förvaltningen införande av jämkning av kostavgiften om brukaren inte når upp till förbehållsbeloppet. Det är bara den del av avgiften som överstiger Konsumentverkets beräknade livsmedelskostnad som kan jämkas.

⁷ Helsingborgs stad Förslag ändrade taxor 2019-05-28 s.13

2019-11-11

Diarienummer

VOO 2019/0443

➤ **Avgift för korttidsvård (växelvård)**

138 kr/dygn* (2019)

69 kr för måltider (dygnsportion) + 69 kr för service och omvårdnad (avgift för hemtjänst nivå 4/dag) 2019.

Då måltidspriset dygnsportion höjs till 92 kr/dygnsportion för särskilt boenden (utifrån förslaget ovan) blir en följdändring:

Avgift korttidsvård höjs från 138 kr/dygn (2019) till 162 kr/dygn* (2020)

*= 92 kronor för måltider (dygnsportion) 2020 + 70 kr (avgift för hemtjänst nivå 4/ dag) 2020

Den del av korttidsavgiften som avser kost ingår inte i maxtaxan och hänsyn tas därmed inte till brukarens avgiftsutrymme utifrån förbehållsbeloppet.

Kostavgiften för korttidsvård (växelvård) jämkas inte då den betalas per dygn.

➤ **Avgift för dagverksamhet**

97 kr/dag* (2019)

*=28 kr för huvudmål (gällande måltidspris)+69 kr för service och omvårdnad (avgift för hemtjänst nivå 4/dag) 2019.

Då måltidspriset huvudmål höjs till 36 kr/dag för särskilt boenden (utifrån förslaget ovan) blir en följdändring:

Avgift för dagverksamhet höjs från 97 kr/dag (2019) till 106 kr/dag* (2020)

*=36 kr för huvudmål 2020 + 70 kr 2020 maximalt avgift för hemtjänst nivå 4 per dag

Den del av avgiften för dagverksamhet som avser kost ingår inte i maxtaxan och hänsyn tas därmed inte till brukarens avgiftsutrymme utifrån förbehållsbeloppet.

Kostavgiften för dagverksamhet jämkas inte då den betalas per dag.

Skattning ökning intäkter:

3 400 tkr år 2020

2019-11-11

Diarienummer

VOO 2019/0443

AVGIFTER KOPPLAT TILL HJÄLPMEDEL

Idag har Lunds kommun endast tagit ut HSL-avgift för kommunens samtliga insatser avseende hjälpmedel.

Hemsjukvårdsavgiften är maximalt 357 kronor per månad eller per ordinationstillfälle för tekniska hjälpmedel (2019).⁸

Om hjälpmedel tillhörande Lunds kommun inte återlämnas, trots påminnelse, fakturas restvärdet + 25% moms. Restvärdet kan aldrig bli lägre än 25% av inköpspriset. (Det är dock inte vanligt förekommande.)

➤ **Abonnemangsavgift vid lån av hjälpmedel i ordinärt boende, undantag brukare med LSS -insatser**

Lån av hjälpmedel i ordinärt boende är idag kostnadsfritt i Lunds kommun.⁹

Förvaltningen bedömer att införande av en avgift innebär att fler återlämnar hjälpmedel som inte används.

Exempel på tre kommuner i Skåne som har abonnemangsavgift på hjälpmedel:

Abonnemangsavgift för hjälpmedel, 2019	Abonnemangsavgift
Båstad	65 kr/mån
Eslöv	61 kr/mån
Ängelholm	60 kr/mån

Källa: Kommunernas respektive hemsidor för avgifter inom äldreomsorgen

Källa: Helsingborgs avgiftsutredning, 2019-05-28 s.24.

Helsingborgs stad inför abonnemangsavgift 65 kr/månad 2020.¹⁰

I Eslövs och Ängelholms kommun är personer med LSS-insatser undantagna från avgiften. I Båstad tar man i nuläget inte betalt av personer med LSS-insatser, pågår översyn. I samtliga kommuner ovan är personer i särskilt boende undantagna från abonnemangsavgiften.

I Eslöv och Båstad är bedömningen av brukarens behov av hjälpmedel avgiftsbelagd. Abonnemangsavgiften omfattar utprovningen, instruktioner om användning, vid behov träning i att använda hjälpmedlet, vid behov anpassning av hjälpmedlet,

⁸ Tillämpningsregler

⁹ Kvalitetsstrateg 2019-06

¹⁰ Helsingborgs stad Förslag ändrade taxor 2019-05-28 s.24 KF 17/9 §123 2019

2019-11-11

Diarienummer

VOO 2019/0443

uppföljningar enligt gällande rutiner, teknisk service/kontroller bedömda av förskrivaren och hämtning av vissa stora hjälpmedel.¹¹

Den samlade bilden från kommunerna ovan är att abonnemangsvgiften är väl fungerade. Införande av avgiften har lett till större återlämning av hjälpmedel som inte används. Det leder i sin tur till färre uppföljningar, vilket frigör tid för legitimerad personal som kan fokusera på andra insatser. Tendensen att faktiskt nyttja hjälpmedlet ökar när man betalar en avgift.¹² (Helsingborgs stad inför abonnemangsvgift 2020 65kr/mån, oavsett antal hjälpmedel.¹³)

Förvaltningen föreslår införande av en abonnemangsvgift i ordinärt boende för hjälpmedel på 65 kr/mån, oavsett antal hjälpmedel. Undantag brukare med LSS-insatser.

Abonnemangsvgiften omfattar vid behov anpassning av hjälpmedlet, uppföljningar enligt gällande rutiner, teknisk service/kontroller bedömda av förskrivaren och hämtning av vissa stora hjälpmedel.

Utifrån förvaltningens bedömning bör abonnemangsvgiften inrymmas under den lagstadgade högsta avgiften för hemtjänst, (maxtaxan) och hänsyn tas till brukarens avgiftsutrymme utifrån förbehållsbeloppet.

Brukare i särskilt boende enligt SoL/LSS och brukare med LSS-insatser i ordinärt boende omfattas inte av avgiften.

Kommunens *hemsjukvårdsavgift* avser all bedömning (undantag behov bostadsanpassning), behandling och träning, instruktion samt utprovning och förskrivning av hjälpmedel.

Skattning ökning intäkter:

1 465 tkr år 2020

➤ **Hämtningsavgift vid återlämning av hjälpmedel i ordinärt boende, undantag brukare med LSS -insatser**

Avseende större hjälpmedel, som tex sängar, lyftar och rullstolar, sker hämtning vid återlämning av hjälpmedel i ordinärt boende i de flesta fall enligt nuvarande avtal av Sodexo. Vilka hjälpmedel som

¹¹ Eslöv information om hjälpmedel 2019-05-01 Broschyr Båstad hjälpmedel 2019

¹² Helsingborgs avgiftsutredning, 2019-05-28 s.24. (Källa: Erfarenhetsutbyte med avgiftshandläggare i Båstad och Ängelholms kommun. Även samtal med Mats Renard, regional samordnare för hjälpmedelsfrågor på Kommunförbundet Skåne.)

¹³ Helsingborgs stad Förslag ändrade taxor 2019-05-28 s.24 KF 17/9 §123 2019

2019-11-11

Diarienummer

VOO 2019/0443

hämtas (avgiftsfritt) varierar utifrån aktuellt avtal med det företag som hämtar hjälpmedel.

För vissa, främst mindre hjälpmedel, svarar dock personer i ordinärt boende själva för återlämning.

För de i ordinärt boende som inte har möjlighet/vill återlämna hjälpmedel själva (tex med hjälp av anhöriga), hämtar vård- och omsorgsförvaltningen idag hjälpmedel utan avgift.¹⁴

Kommunförbundet Skåne har hösten 2018 studerat skillnader avseende transportavgifter för hjälpmedel mellan de skånska kommunerna. Ingen kommun tog ut avgift för att transportera hjälpmedel till brukaren. När det gäller att **hämta** hjälpmedel tog 18 av Skånes 33 kommuner ut en avgift. Avgiftens storlek varierade mellan 206 kr (oberoende av mängden hjälpmedel) upp till 800 kr (200 kr per hjälpmedel, max 800 kr även om fler än fyra hjälpmedel hämtas). Det varierade mellan kommunerna om avgiften för hämtning av hjälpmedel ingick i maxtaxan eller inte.¹⁵

Förvaltningen bedömer att införande av en avgift för hämtning vid återlämning som den enskilde egentligen själv svarar för, skulle få fler att själva återlämna hjälpmedlen.

Färre hämtningar av hjälpmedel frigör resurser i vård- och omsorgsförvaltningens organisation som istället kan användas för förebyggande och rehabiliterande arbete.¹⁶

Avgift avser endast för transport vid återlämning av hjälpmedel, inte vid utlämning av hjälpmedel och inte om ett hjälpmedel hämtas för att det ska ersättas av ett motsvarande, tex om ett hjälpmedel har gått sönder.

Förvaltningen föreslår införande av en avgift på 300 kr för hämtning av hjälpmedel i ordinärt boende. Undantag brukare med LSS-insatser.

Brukare i ordinärt boende med insatser enligt LSS omfattas inte av avgiften.

Utifrån förvaltningens bedömning bör hämtningsavgiften **inte** inrymmas under den lagstadgade högsta avgiften för hemtjänst (maxtaxan) och hänsyn tas därmed **inte** till brukarens avgiftsutrymme utifrån förbehållsbeloppet.

¹⁴ Kvalitetsstrateg 2019-06

¹⁵ Kommunförbundet Skåne, Inventering och nulägesbeskrivning av rehabiliterings-, habiliterings- och hjälpmedelsområdet inom Region Skåne och de skånska kommunerna s.15, oktober 2018.

¹⁶ Kvalitetsstrateg 2019-06

2019-11-11

Diarienummer

VOO 2019/0443

Brukare i särskilt boende enligt SoL/LSS och brukare i ordinärt boende med LSS-insatser omfattas inte av avgiften.

Skattning ökning intäkter:**160 tkr år 2020****Utifrån samtliga förslag ovan skattas vård- och omsorgsnämndens intäkter öka med totalt 5 025 tkr år 2020.****Vård- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut*****Vård- och omsorgsnämnden föreslås besluta att föreslå kommunfullmäktige besluta***

- att fastställa kostavgiften till 2800 kr/månad from den 1 februari 2020.
- att införa jämkning av kostavgiften särskilt boende enligt SoL avseende den del av kostavgiften som överstiger nivån på livsmedelsavgifter enligt Konsumentverkets beräkningar (ändras årligen), from den 1 februari 2020.
- att fastställa höjning av kostavgiften för korttidsvård och dagverksamhet, utifrån att den styrs av kostavgiften särskilt boende enligt SoL, from den 1 februari 2020.
- att införa en abonnemangsavgift på hjälpmedel i ordinärt boende på 65 kr/mån, oavsett antal hjälpmedel from den 1 februari 2020. Undantag brukare med LSS-insatser.
- att införa en avgift på 300 kr för hämtning av hjälpmedel i ordinärt boende from den 1 februari 2020.
- att avgifterna räknas om årligen utifrån förändrat prisbasbelopp, basår 2020.

Anna Borgius
Vård- och omsorgsdirektör

Birgitta Åkerson
Projektledare

Beslut expedieras till:
Kommunfullmäktige
Akten